

Iz mladostnih načrtov.

XII.

Iz vsega srca sem ljubil kos belega kruha in nagovarjal sem mater, naj ga vsaj večkrat speko. Pa sem slabo naletel.

»Mi smo reveži; ne smemo jesti belega kruha.«

Kakšno veselje je tedaj zavladalo v hiši, ko sta se oče ali mati vračala iz mesta in prinesla s seboj belo štruco ali žemljo ali presto ali pa še kaj boljšega — tega si vi niti misliti ne morete, saj skoro več ne poznate štruco in žemlje in preste in takih dobrot.

»Oče, kje ste pa dobili štruco?« smo vpraševali mladi nevedneži, in odgovor se je glasil: »Pri peku sem jo kupil.«

Pri peku! O pek, ti si tisti srečni mož, ki imaš toliko vseh dobrot, da jih kar prodajaš! Jaz te blagrujem in moje srce hrepeni po tvoji sreči. V duhu že gledam tisti dan, ko bom sedel pri koših belega kruha. Sam ga bom jedel, kolikor ga bom hotel, pa še drugim ga bom prodajal. Prijatelj, ali si moreš misliti večjo srečo, kakor je ta! Kruha dosti pa denarja dosti!

V šoli sva sedela skupaj s pekovi Jožkom. Z veliko notranjo nevoljo sem se oziral nanj. Kako bi bil rad na njegovem mestu! Enkrat, ko se že nisem mogel več premagovati, sem pa začel lepo počasi, od kraja do konca svoj slavospev na njegovo srečo.

»Jožek, kako ste pri vas srečni! Pri nas pa nismo tako.«

»Zakaj pa?«

»Zato, ker imate toliko belega kruha. Sami ga imate dosti, pa še drugim ga prodajate.«

»Ali meniš, da pri nas bel kruh jemo?«

»Seveda ga.«

»Pa ga ne.«

»Beži kam! Saj ni mogoče!«

»Res ne. Mi jemo samo črni kruh, belega pa prodajamo.«

»Veš, da ti ne verjamem.«

»Pa ata vprašaj.«

Torej pek naj bom, pa še belega kruha naj ne jem? Pek naj bom in naj delim dobrote samo drugim ljudem? Kaj takega pa že ne!

V srcu je dvignila svoj grdi glas tista črna samogolta sebičnost, in moj načrt z vso svojo lepoto in krasoto je zamrl za vedno.

XIII:

Kdor se uči rokodelstva, mora najmanj tri leta delati zastonj pri svojem mojstru. Tri leta zastonj! Pomislite! Kdo naj toliko časa čaka, da bo kaj zaslužil!

Moja zvita glava je pa iskala in slednjič tudi našla stan, kjer ni treba tolikega čakanja in tolike učenosti. Kaj pravite, kje li? Povem vam kar odkrito: na cesti.

Večkrat sem opazoval tistega moža na cesti. Na klobuku je imel zlatega ptiča orla. V rokah je nosil metlo ali pa strguljo, včasih je pa prepeljal po cesti še majhen voziček na dveh kolesih: vse to so bila znamenja njegove cestarske oblasti. Počasi se je sprehajal po cesti in opravljal svojo službo: v grdem je strgal blato raz cesto, v lepem pa pobiral konjske odpadke in drugo nesnago, pa vse nalagal na voziček in vozil domov.

Ej, kako lahka služba! Kdo bi se je ne oprijel?

»Oče, ali vam smem pomagati?« sem vprašal enkrat cestarja.

»I, le pomagaj no, če rad, in če doma ne bodo hudi.«

»O, nič ne bodo hudi.«

Pa sem postal cestar, pravzaprav cestarjev pomočnik. In cestar je bil silno zadovoljen z mojo pomočjo.

»Jutri pa še pridi,« me je vabil večer za večerom. Vsak dan sem hodil na cesto, ki bi bila brez mene prav gotovo propadla. To so bili prijetni tisti

dnevi! Vsak dan sem kaj novega videl, in ko sem se vrnil zvečer domov, sem vedel toliko povedati, da je bil vsak večer prekratek. Ko sem prišel v nedeljo iz cerkve, nisem nikoli toliko vedel. Enkrat sem videl silno lepo kočijo, drugič pa takega konja, da ga pri nas nima cela vas ne, pa zopet enkrat psa, ki je peljal majhen voziček, in zopet in zopet brez konca in kraja. Vedno nove reči, vedno zanimivi prizori.

Sosed Boštè je privozil po cesti. Na tega moža sem bil hud, ker mi je enkrat preveč nategnil ušesa. V srcu mi je vstala hudobna misel: kaj, ko bi mu sedajle ali pa potlej, ko se bo vračal, eno zagodel? Ko sem mislil, kaj bi mu naredil, je šel že mimo mene. Dobro, jo boš pa potlej izkupil.

Na cesti sem nabral prahu in ga nasul v zamazano žepno ruto. To sem najlažje pogrešil. Ko privozi Boštè nazaj grède mimo mene, vržem ruto v zrak, prah se raztrese, konj se prestraši, skoči, nekaj začne pokati, jaz jo pa uberem, kar so mi dale noge.

Pozno zvečer sem se vrnil domov. Pričakoval nisem nič dobrega. Saj sem tako vedel, da bo Boštè vse povedal. Čim pozneje bom prišel, toliko bolj se bo nevihta poglobila, toliko lažje bom prestal zasluženo kazen. Torej le počasi!

Gotovo ste radovedni, kakšen je bil račun doma. Toda, ali res mislite, da vam bom pravil! Konec vseh koncev je bil izrečen v obsodbi: »Na cesto ne boš hodil več!«

Nikdar več! Ali veste, kaj se to pravi? Nikdar več! In to radi ene same neumnosti!

Pa naj bo, no, saj so še druge službe na svetu. Vsaj to me tolaži, ko mi stopa pred oči tisti neizprosni: »Nikdar več!« Nekje drugje pa še take tolažbe ni...

J. E. Bogomil.

